

Dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Ekeby förskola, Alunda, Östhammars kommun

2023

Innehållsförteckning

- 1. Utvärdering av föregående dokumentation**
- 2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet**
- 3. Främjande arbete**
  - 3.1 Trygghet
  - 3.2 Självkänsla
  - 3.3 Empati
  - 3.4 Respekt
- 4. Förebyggande arbete**
  - 4.1 Kartläggning av riskfaktorer
  - 4.2 Målformulering
  - 4.3 Insatser
- 5. Åtgärdande arbete**
- 6. Förankring**
- 7. Uppföljning och utvärdering**
- 8. Bilagor**
  - 8.1 Definition av begrepp
  - 8.2 Lagtexter
  - 8.3 Reflektionsprotokoll
  - 8.4 Jämställdhetsplanering
- 9. Källor**

1. Utvärdering av föregående dokumentation

Redogör för de åtgärder från förra året som genomförts såväl som de som inte genomförts. Redogör för vilka mål som uppnåtts samt hur ni vill gå vidare.

Vi har haft riktade samlingar med tema värdegrund och känslor för de olika åldersgrupperna. De material som vi har använt oss av är Alfons vänskapslåda med bilder och böcker, böckerna om Kanin och Igelkott och materialet om Liten och Trygg. Vi har även använt utbildningsradions olika program och material om värdegrund, integritet och likabehandling och läst böcker med hjälp av "Polyglutt" i de olika åldersgrupperna. När vi har jobbat med ovanstående material och samlingar med tema så ser vi att barnen får en bättre förståelse hur man är en bra kompis och hur man kan lösa konflikter på olika sätt.

Under hösten har vi valt att blanda grupperna över åldersgränserna och vi har haft samlingar med sånger, ramsor och även lekt lekar i dessa grupper. Samma grupper har även gått till skogen tillsammans. I den fria leken som sker i skogen kan vi se hur barnen samarbetar och hittar lekkamrater över åldersgränserna och barnen har blivit bra på att ta egna initiativ när det gäller att leka regellekar som t ex "Under hökens vingar".

Vi vill att barnen ska bli stärkta i sin förmåga att bli mer självständiga och detta gör vi pedagoger genom att utmana och uppmuntra barnen i det vardagliga situationerna som t ex måltider och påklädning.

Att vara engagerade och lyhörda pedagoger i vardagen och den fria leken ger många möjligheter och tillfällen att öva på värdegrunden genom samtal mellan barn och pedagoger. Vi ser att barnen utvecklas och stärks i sina egna förmågor ju mer vi pedagoger är närvarande och stödjer och uppmuntrar. Eftersom vi delat och blandat åldrarna så ser vi att barnen har fått en större respekt för och omsorg om varandra. Att dela barnen i grupper över åldersgrupperna har varit gynnsamt när det gäller skogsutflykter och matsituationen. Samlingarna kommer vi att förändra och dela in barnen på lite andra sätt. De äldsta (gula) kommer att få vara tillsammans på samlingarna och de röda och blå delas in i två samlingsgrupper. Vi pedagoger vill bli bättre på att se och uppmärksamma alla barn och för att bli bättre på det ska vi bland annat använda olika observationsmaterial och barnintervjuer.

2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsarbetet, till exempel trygghetsvandring, barnintervjuer, Kompis-sol.

I början av varje termin har vi haft introduktion av nya barn och då arbetar vi extra mycket med att få barnen att känna sig trygga på förskolan med sina nya kamrater och alla pedagoger. Vi gjorde en trygghetskontroll med de äldre barnen för att få reda på var de känner sig mer eller mindre trygga på gården och inne på förskolan. Till nästa gång ska vi ha bestämda frågor som vi utgår ifrån. När vi jobbar med temat så försöker vi fånga barnens tankar och åsikter och vi har i den fria leken sett vågor av det vi gjort i anslutning till temat. Genom att observera och dokumentera barnens lek så kan vi jobba vidare med det som intresserar barnen och följa i deras spår. Vi pedagoger reflekterar löpande tillsammans med barnen och i arbetslaget för att utveckla värdegrundsarbetet.

3. Främjande arbete

Att stärka de positiva förutsättningarna för alla människors lika värde, förskolans ledord.

Det främjande arbetet pågår hela tiden och bedrivs i ett långsiktigt perspektiv. Det sker målinriktat och kontinuerligt. Syftar till att förstärka respekten för allas lika värde.

Vårt främjande arbete:

- Pedagogerna är goda förebilder.
- Vi ska respektera varandra och känna till de sju diskrimineringsgrunderna.
- Pedagogerna är lyhörda för barnens känslor och behov.
- Utveckla barnens empati, viljan att hjälpa alla.
- Ha respekt för allt levande och omsorg om vår närmiljö.
- Ha god samverkan med vårdnadshavare och skola.

Jämställdhet i förskolan

Huvudmannens mål: *I våra förskolor arbetar vi för alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen, människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet.*

Jämställdhetsarbetet ska genomsyra pedagogiken i vardagen.

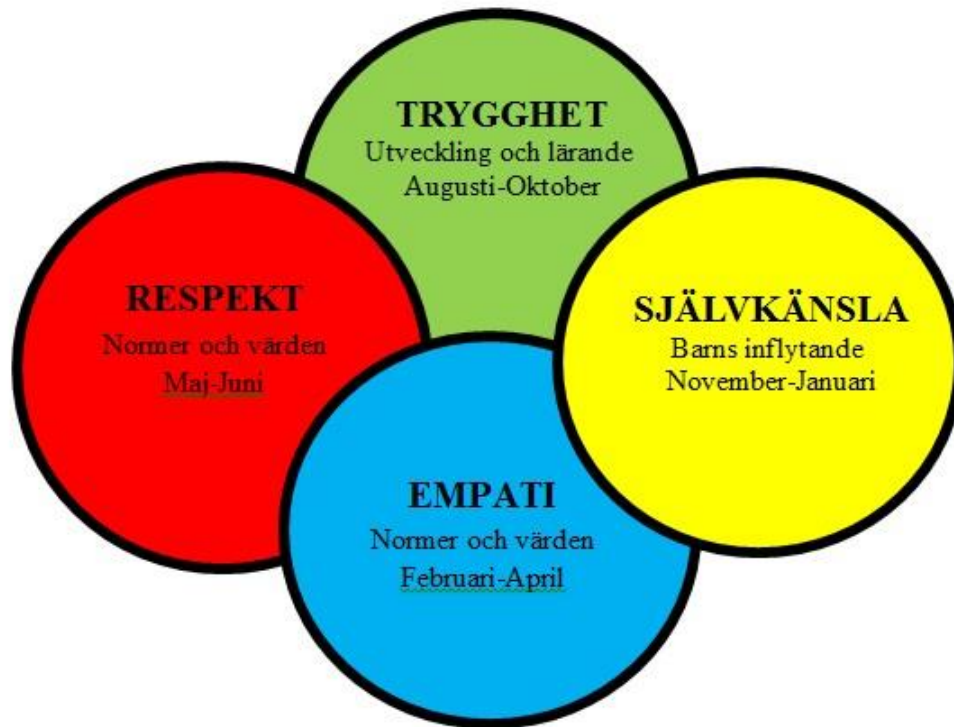
Personalen ska medvetet arbeta för att motverka könsstereotypa mönster bland både barn och vuxna.

För att jämställdhetsåtgärder verksamma inriktar vi oss på följande områden:

- Systematiskt kvalitetsarbete
- Pedagogiska arbetssätt
- Kompetensutveckling
- Pedagogiska lärmiljöer
- Vårdnadshavares delaktighet

Ansvariga för att dokumentationen följs är respektive rektor samt verksamhetschefen för förskolorna i Östhammars kommun.

Vi kommer vara lyhörda för barnens önskemål och behov samt bryta ner läroplanens mål till konkreta mål i verksamheten. Vi kommer att arbeta månadsvis med fyra grundpelare inom jämställdhet; trygghet, självkänsla, empati och respekt.

Mål i Lpfö18

3.1 Trygghet

Pedagoger som är lyhörda och finns nära till hands för att lätt kunna avläsa barnets signaler. När barnet känner förtroende för pedagoger under inskolningen får barnet en trygg bas och kan på så sätt utforska sin omgivning och ta lärdom av den.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *sin identitet och känner trygghet i den samt medvetenhet om rätten till sin kroppsliga och personliga integritet*

3.2 Självkänsla

Pedagoger som uppmuntrar och lyfter det positiva hos varje enskilt barn stärker barnets självbild. Pedagoger vägleder barnet hur det egna agerandet påverkar omgivningen.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar*
- *demokratiska principer och förmåga att samarbeta och fatta beslut i enlighet med dem*

3.3 Empati

Viljan att hjälpa andra, förmåga att leva sig in i andra människors situation.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra*
- *förståelse för att alla människor har lika värde och de mänskliga rättigheterna*

3.4 Respekt

Man måste inte tycka som andra eller tycka om alla men vi ska kunna respektera andras åsikter och personligheter.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande*
- *ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället*

Våra ledord på förskolan är att verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar!

4. Förebyggande arbete

Identifiera alla riskfaktorer och beskriv alla insatser som ska genomföras under året för att nå målen.

Ett förebyggande arbete syftar till att motverka risken för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Vi kommer arbeta förebyggande genom att:

- På planerings- och utvärderingsdagar reflekterar vi över vår verksamhet.
- Pedagogerna finns närvarande vid konflikthantering.
- Pedagogerna ska ges tid till att kontinuerligt reflektera över sin verksamhet och sitt förhållningssätt.

4.1 Kartläggning av riskfaktorer

När vi genomfört vår kartläggning ser vi att vi pedagoger behöver vara uppmärksamma på när barnen vill dra sig undan och vill vara lite för sig själva eller när vi har riktat uppmärksamheten åt ett annat håll. De situationer där vi har märkt att det händer flest incidenter inne är vid på och avklädning, toalettbesök och när det blir för många barn på liten yta. Utomhus händer det flest incidenter när barnen håller sig dolda och när barnantalet är stort och alla pedagoger inte har hunnit komma ut på gården ännu.

4.2 Målformulering

Vårt mål är att det ska vara nolltolerans på kränkande behandling och diskriminering. Vi markerar när vi ser att sådana handlingar sker.

4.3 Insatser

Vi ska vara närvarande pedagoger och placera oss strategiskt över de områden som barnen leker på. Vid hallsituationen så ser vi till att det alltid finns närvarande pedagoger och inte för många barn samtidigt ute i hallen. Vi pratar med barnen om vad som förväntas av en bra kompis och om olika känslor som man kan ha. Vi markerar när vi upptäcker att barnen behandlar varandra felaktigt och samtalar med barnen hur man ska vara mot varandra. Uppmanar barnen att ta hjälp av en pedagog vid konflikter. Vi pedagoger ska vara goda föredömen för barnen och behandla varandra med respekt.

5. Åtgärdande arbete

Anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning görs i det digitala systemet Drafit KB process.

Arbetsgång då barn kränker barn

- Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar så är det den vuxnes ansvar att anmäla detta till rektor.
- Rektor ansvarar för att informera förvaltningen samt vårdnadshavare. Förvaltningen informeras per automatik via Drafit KB process, där verksamhetschef, barn- och utbildningschef samt nämndsekreterare har insyn.
- Rektor gör bedömningen att inleda en utredning på förskolan, om man inte genom några få frågor kan få händelsen klarlagd och situationen därefter är uppklarad. Därefter delegeras ansvar för utredningen till lämplig person. (Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar av personal ska rektor ansvara för utredningen). Utifrån utredningens resultat vidtas nödvändiga åtgärder för att förhindra framtida kränkningar.
- Utlämnande av utredningsmaterial ska sekretessgranskas. Vårdnadshavare informeras om resultatet av utredningen samt eventuell åtgärdsplan.
- Nämndsekreteraren är ansvarig för att rapportera alla ärenden till nämnden vid varje sammanträde.
- Förvaltningsledningen följer kontinuerligt upp kränkingsanmälningar samt utredningar med skolledarna.

Arbetsgång då vuxen kränker barn

- När en vuxen, personal eller vårdnadshavare, kränker ett barn måste den som upptäcker detta agera utan dröjsmål.
- Ta den vuxne åt sidan och ställa "hur - frågor" samt hänvisa till diskrimineringslagen.
- Rektor informeras.
- Rektor ansvarar för att utreda, åtgärda, dokumentera och följa upp vidtagna insatser mot kränkningen

- Överordnad chef informeras alltid.
- Överordnad chef håller sig informerad om ärendet tills det är säkerställt att kränkningarna och/eller trakasserierna upphört.

Hanteringsprogrammet som används i arbetsgången vid kränkningar

En länk till Drafit KB process finns alltid på barn- och utbildningsförvaltningens sida på kommunens intranät.

Observera

Pågående utredning eller åtgärder skall inte diskuteras med barn eller vårdnadshavare som inte är berörda av kränkningarna. Offentlighets- och sekretesslagen skall följas.

6. Förankring

Här beskriver ni hur dokumentationen och likabehandlingsarbetet förankras hos samtliga barn, vårdnadshavare och all personal på er förskola.

Vad ska göras?

Alla pedagoger på Ekeby förskola ska vara förtrodda med "Dokumentationen av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling" och kunna arbeta med den i verksamheten. Arbetet med barnen och kontakten med vårdnadshavarna ska genomsyras av det som står i dokumentet.

Arbetslaget arbetar kontinuerligt med dokumentationsverktyget genom att lägga ut planeringar på unikum, dokumentera, reflektera, utvärdera och analysera för att hålla arbetet aktuellt och utveckla det. De fyra nyckelorden är Trygghet, Självkänsla, Empati och Respekt.

När ska det göras?

På varje avdelningsmöte och arbetsplatsträff har vi en stående punkt då vi skriver planeringar, utvärderar och analyserar det som är aktuellt för just den perioden.

Vilka resurser finns avsatta för detta?

Gemensam planeringstid för hela arbetslaget och enskild planeringstid.

Vem är ansvarig?

Alla pedagoger på Ekeby förskola och rektor har ansvaret för att arbeta med värdegrundsarbetet. Arbetslaget ansvarar för att utvärdera arbetet kontinuerligt och sedan uppdatera dokumentet en gång per år.

Hur och när utvärderar ni insatsen?

Vi utvärderar varje avslutad del under arbetets gång och varje termin har vi en utvecklingsdag då vi ser över dokumentet och utvärderar det tillsammans.

7. Uppföljning och utvärdering

Här beskriver ni hur dokumentationsarbetet årligen ska följas upp, utvärderas och revideras på er förskola.

I slutet av varje termin ska alla arbetslag sammanställa och utvärdera dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Jämställdhetsplaneringar och reflektionsprotokoll förs in i verktyget.

Vid varje termins slut så har vi en utvecklingsdag då vi går igenom de områden som varit under terminen, höstterminen trygghet och självkänsla och vårterminen empati och respekt. I början av varje nytt kalenderår så utvärderas och uppdateras dokumentet med ny text utifrån årets olika aktiviteter, material och grupper mm.

8. Bilagor

Här följer bilagor som stöd för arbetet med dokumentationsarbetet.

Bestämmelser i skollagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling (6 kap. 6-10 §§). Lagen ställer krav på att verksamheten bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns lika rättigheter och möjligheter, och för att förebygga trakasserier, diskriminering och kränkande behandling.

Förskolans verksamhet bedrivs i enlighet med Lpfö18. Förskolans värdegrund ska genomsyra hela verksamheten.

8.1 Definition av begrepp

Kränkande behandling

- Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.
- Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.
- Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera.
- En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.
- Kränkningar utförs av och drabbar såväl barn som vuxna.

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen och att den som uppger att hen blivit kränkt, alltid måste tas på allvar.

Kränkningarna kan vara

- Fysiska, till exempel att bli utsatt för slag och knuffar.
- Verbala, till exempel att bli hotad eller kallad för fula ord.
- Psykosocial, till exempel att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning.
- Text- och bildburna, till exempel att inte alla barn får inbjudningskort vid födelsedagar.

Diskriminering

Diskriminera handlar om att berövas rätten att få vara sig själv. Det handlar om den individuella upplevelsen av att fått sin värdighet kränkt utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning och ålder. Diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna regleras i diskrimineringslagen 2008:567.

Kön

Kön i form av kvinna/flicka eller man/pojke som registreras vid födseln eller senare fastställs. Exempel: Johan sätter på sig en utklädningsklänning och ska gå och dansa, pedagogen frågar då om det är Johanna som ska dansa.

”Tjejer får klä sig som killar, men killar får inte klä sig som tjejer”

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet avses en persons nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Exempel: Ett barn med en annan dialekt blir retad över sitt uttal av de andra barnen.

Religion och annan trosuppfattning

I trosuppfattning ingår åskådningar som är jämförbara med religion. Etiska, filosofiska eller politiska värderingar/åskådningar ingår inte.

Exempel: Fatima blir ledsen då barnen skrattar åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk.

Funktionsnedsättningar

Med funktionsnedsättning menas nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som uppstår i mötet med omvärlden. En individ kan ha en funktionsnedsättning, men är inte funktionshindrad. Det är omvärlden som står för hindren, inte individen själv.

Exempel: Ett barn sitter i rullstol och kan inte gå med på utflykt, får sitta inne och rita med en annan avdelning.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck handlar om människor som ibland eller alltid bryter mot samhällets normer och föreställningar om hur kvinnor och män förväntas se ut eller vara.

Exempel: Att tillåta att alla får klä sig som de vill.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas hetero, -homo – eller bisexuell läggning, vilka är de sexuella läggningar som finns definierade enligt svensk lag.

Exempel: Pelle och Antonio är bästa vänner och säger att de älskar varandra och vill gifta sig när de blir stora. Pedagogerna skrattar och säger att det nog kommer att vara bästisar.

Ålder

De lagar och regler som antagits av riksdagen, där ålder anges, ska inte ses som ett uttryck för diskriminering. Som skola eller förskola gör du dig då inte heller skyldig till åldersdiskriminering vid tillämpning av dessa regler. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder om det finns ett syfte.

Exempel: Att man på förskolan har döpta grupper efter år och låter till exempel en femåring gå kvar i fyraårsgruppen på grund av sen utveckling.

Trakasserier

Trakasserier är en handling som kränker ett barns värdighet och som har koppling till någon av de sju skyddande diskrimineringsgrunderna.

Konflikter

Tillfälliga händelser som i allmänhet kan redas ut med hjälp av de vuxna som finns på arbetsenheten. Pedagogerna spelar alltid en viktig roll och ansvarar för att hemmen blir informerade. Viktigt att dokumentera.

8.2 Lagtexter

Aktuella bestämmelser:

1. Barnkonventionen
2. Lpfö18
3. Skollagen 2010:800
4. Diskrimineringslagen 2008:567

8.3 Reflektionsprotokoll

Arbetslagets reflektionsprotokoll till dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Datum:

Avdelning:

Reflektera kring de åtgärder från förra året som genomförts/inte genomförts.

Material vi har använt oss av?

[egen text]

Mål som uppnåtts?

[egen text]

Hur går vi vidare?

[egen text]

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsverktyget mot diskriminering och kränkande behandling, hur har de varit det?

[egen text]

8.4 Jämställdhetsplanering

Tema: *Trygghet, Självkänsla, Empati, Respekt*

Period:

Avdelning:

Läroplanens mål enligt Lpfö18:

Planeringen finns på Unikum

Avdelningens mål:

[egen text]

Aktivitet:

[egen text]

När? Var? Hur? Varför?

[egen text]

Resultat - hur blev det?

[egen text]

Analys - använd fördjupande frågor som t.ex. Varför blev det som det blev? Hur gjorde vi?
Vad behöver ändras till nästa gång?

[egen text]

9. Källor

FN:s konvention om barns rättighet. Barnkonventionen. UNICEF.

Skolverket (2014). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda*.

Skolverket. *Läroplan för förskolan (Lpfö18)*

Skolverket (2013). *Förskolan och skolans värdegrund*.

Svaleryd, Kajsa & Hjertson, Moa (2012). *Likabehandling i förskola och skola*. Stockholm:
Liber

Skapare av dokumentet:

Christina Jansson, Inger Lundberg, Malin Enqvist, Ulrica Ericsson, Anne Lee Larsson och Lina Backman
(Barn- och utbildningsförvaltningen, Östhammars kommun).